УДК 811.161.2’23 О. Пахльовська

ЛІНГВОКОГНІТИВНА МАРКОВАНІСТЬ КОНЦЕПТУ «ДУША» (НА МАТЕРІАЛІ ПУБЛІЦИСТИКИ ОКСАНИ ПАХЛЬОВСЬКОЇ)

ПЕТРІВ Христина Володимирівна, аспірантка Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ)

Анотація. *У статті проаналізовано лінгвокогнітивну специфіку концепту «душа» у публіцистиці О. Пахльовської. Визначено ядрові та периферійні семи концепту, проаналізовано метафоричні експлікації. Аналіз виявив, що семантичне поле концепту «душа» репрезентують ядрові значення «внутрішнього психічного світу людини», «феномену, протилежного тілу», що відповідають сакралізованим уявленням про душу. Периферію структури концепту репрезентують асоціативно-образні втілення авторського осмислення. Об’єктивація концепту відбувається через семантичний компонент «кордон», що вкорінений у релігійні уявлення українського народу; семантичні нашарування також створюються завдяки кореляції з лексемами «влада», «політика». Асоціативний ряд найчастіше має негативну емотивну кореляцію з неприємними почуттями, стражданнями, болем, утомою, руйнацією тощо.*

У творах автора душею володіє не лише людина, як свідчать словникові видання, але вона може бути також характерна і для неістот чи абстрактних феноменів – Україна, Київ, слов’янство тощо. Оскільки усі лексикографічні джерела тлумачать душу як сутність, що властива лише людині, то вербалізатори «душа України», «душа Києва», «душа слов’янства» вважаємо відмінним від будь-яких словникових визначень, адже ядрові семи лексикографічного та психологічно реального значень не перехрещуються.

Ключові слова: *концепт, експлікація, архісема, ядрова сема, периферійна сема, семантичний компонент*

Стаття зумовлена поглибленою увагою мовознавців до когнітивних складників національної мовної картини світу, зокрема й сакральних, та можливостями її корекції відповідно до актуальних завдань соціальної реальності.

Концептосфера сакрального неодноразово ставала об'єктом дослідження українських мовознавців (Т. П. Вільчинська, І.О. Голубовська, О. В. Климентова, Т. А. Космеда, М. В. Малікова, М. В. Скаб, Н. В. Слухай та ін.). В українському мовознавстві достатньо глибоко проаналізовані лінгвокогнітивні параметри концептосфери сакрального, однак її вивчення не обмежується описом і порівнянням, адже сакральні концепти традиційно також є об’єктом й авторського осмислення. Тому як експліканти індивідуальних асоціативно-образних інтерпретацій, що формують периферію структури концепту, сакральні концепти потребують детальнішого висвітлення. Це визначає **новизну** дослідження.

Метою роботи є аналіз асоціативно-образних репрезентацій концепту *«душа»* в мовних експлікаціях О. Пахльовської, зокрема й метафор, які формують семантичне поле концепту. **Предметом** аналізу є лінгвокогнітивна динаміка конотативних та асоціативних значень. **Матеріалом** для проведення дослідження обрано збірку статей, доповідей та публіцистики О. Пахльовської «Ave, Europa!».

Методи. У статті використовується метод концептуального аналізу, що передбачає сукупність різних методик: від вивчення словникових статей енциклопедичних лінгвістичних словників та сполучуваності, особливо метафоричної, лексичних одиниць, що вербалізують концепт, до виявлення його

© Х. В. Петрів, 2016

структури, окреслення референтної ситуації використання та встановлення місця концепту в індивідуальній чи колективній мовній картині світу (А.Вежбицька, С.Г. Воркачов, В. І. Карасик, А. Е. Левицький, В. А. Маслова, М. В. Піменова, Ю.С. Степанов та ін.). За необхідності долучається й метод семного аналізу (З. Д. Попова, Й. А. Стернін).

Результати. Вивчення лексеми «душа» за словниками різного типу дало змогу з'ясувати, що більшість видань представляють концепт *«душа»* як *«внутрішній психічний світ людини з її настроями, переживаннями та почуттями»*. Таке тлумачення найчастіше подають першим (а отже, основним): 1) «*внутрішній психічний світ людини* з її настроями, переживаннями та почуттями» [13, с. 445; [15, с. 477]; 2) «*поняття*, що фіксує погляди на *психіку* і так званий *внутрішній світ* людини» [10, с. 103]; 3) «*фундаментальне поняття*, що виражає індивідуальну своєрідність *внутрішнього світу людини*, здатність *до переживання та співпереживання*» [4, с. 563]. Саме тому вважаємо, що архісемою концепту *«душа»* є ‘внутрішній світ людини’, оскільки вона представлена у більшості словникових та енциклопедичних виданнях. Це найбільш загальна, абстрактна сема в структурі значення, що відносить аналізований концепт до певного класу – класу явищ внутрішнього психічного світу людини [14, с. 12]. Диференційними семами у поданих значеннях є ‘настрої’, ‘переживання’, ‘почуття’, ‘співпереживання’, ‘психіка’ тощо.

Близькою до поданих вище визначень є й дефініція В. В. Жайворонка, який розуміє душу як «*безсмертну, нематеріальну основу в людині*, що становить сутність її життя» [6, с. 209]. У цьому випадку архісемою постає ‘основа в людині’, а диференційними семами – 'безсмерність’ та ‘нематеріальність’. Біблійна енциклопедія також розуміє *«душу»* як сутність життя людини, без якої вона не існує: «створивши першу людину Адама із землі, Бог вдихнув у нього дихання життя, тобто душу, сутність духовну і безсмертну» [1, с. 205].

Серед вербалізаторів концепту є й такі, що вказують на суттєві розбіжності у його розумінні. Так, «Етимологічний словник української мови» представляє концепт «душа» лише матеріальними, конкретними значеннями: 1) «начинка в варениках»; 2) «наділ землі на душу»; 3) «приємна людина»; 4) «сукня без рукавів із вирізом ззаду» [5, с. 150]. Словник «Історія філософії» подає таке тлумачення душі: «в античній філософії поняття, що визначає **саморухому річ**, те, що є безпосередньою причиною самого себе і решти існуючого, залежного від нього» [7, с. 92].

Отже, філософські джерела визначають архісему *«душі»* як ‘річ’, а диференційною семою постає ‘саморухомість’.

Наведені вище трактування свідчать про «проблему десакралізації мови» [8, с. 10], оскільки грубо-матеріалістичне значення, а також конкретно-речові тлумачення репрезентують концепт як такий, який не належить до сфери сакрального, що водночас дає можливість простежити діахронічно перемінні та сталі семантичні характеристики.

Усі концепти мають образний та оцінний компоненти, що пов’язані зі способами пізнання дійсності. На відміну від понятійного, образний компонент не завжди можна осягнути у всій повноті, адже концепт народжується як образ, але, з’явившись у свідомості людини, піддається абстрагуванню і поступово із чуттєвого образу перетворюється у власне мисленнєвий [3, с. 59].

Дослідження експлікації концепту «душа» в публіцистиці О. Пахльовської дає змогу вивчити лінгвокогнітивну маркованість концепту *«душа»* та окреслити його лінгвопсихологічне (чи психологічно реальне) значення. Оскільки більшість статей, есе й нарисів автора мають культурологічну й політичну спрямованість, то й концепт *«душа»*, відповідно, часто опиняється в контекстуальному оточенні, пов’язаному з

культурологічною й політичною тематикою. Конотативна семантика концепту в публіцистиці автора зазвичай демонструє його асоціативні уявлення, власне ставлення до культурних та духовних цінностей.

У більшості контекстів *«душа»* репрезентована автором як феномен, що протиставляється тілу: *спорадична україністика продовжує бути аматорством, милими фольклорними спектаклями, що* ***тішать душу і слух****, але залишають незахищеним глибоко травмований організм культури* [11, с. 15]; *Ми, звичайно, можемо в черговий раз надірвати* ***душу й голос****, розповідаючи, як нас душила імперія* [11, с. 119]. При цьому, слух і голос ототожнюються з тілесним (зовнішнім простором), що водночас і протиставляються душі як внутрішньому простору особистості, й інтегруються в поняття «людина».

Концепт *«душа»* в О. Пахльовської нерідко опиняється в поєднанні з концептом *«людина»*, що зрозуміло, оскільки майже кожне лексикографічне визначення тлумачить душу як феномен, що пов'язаний з людиною: *Помаранчева революція <…> Буде продовжуватися в* ***душах людських****, у пам'яті, у свідомості, в роботі* [11, с. 285].

Оригінальним є бачення О. Пахльовською душі як найсуттєвішої характеристики людини поруч зі свідомістю, розумом, пам'яттю. Саме душа маркована автором як та психічна сутність, у якій і крізь яку відбуваються суттєві зміни у свідомості людей. Промовистими є випадки, коли абстрактний концепт *«душа»* репрезентується через семантичний компонент *«кордон».* Зауважимо, що такі контекстуальні поєднання зустрічаємо у двох статтях «Майдан – простір майбутнього» та «Росія – не Європа».: *<…> ці дві України є, але* ***кордон*** *між ними набагато складніший, тоталітаризм,* ***проходить заплутаною лінією по душах*** *і свідомості замучених безглуздим режимом людей, ошуканих* [11, с. 282]; *І* ***лінія цього кордону*** *– ламка, переривиста, рухома, а відтак постійно змінна. І* ***проходить вона по душах*** *людських, крізь людську несвідомість – але також і людську свідомість* [11, с. 375]. Концепти *«душа»* і *«кордон»*, поєднуючись в одному контексті, реалізують прийом конкатенації – накладання семантичних значень одного слова на інше. Найчастіше конкатенація трапляється у тому випадку, коли конкретне і абстрактне значення перехрещуються, створюючи при цьому метафору. Кордон, який проходить по душах людських, – це метафора, що демонструє всю амплітуду переживань автора та українців, про яких вона пише. Отже, для О. Пахльовської душа опосередковано асоціюється з кордоном, межею, які зазвичай мають негативну аксіологічну спрямованість, адже окреслюються словами *«тоталітаризм»*, *«переривистий»* та поєднуються з концептом *«замучені, ошукані люди».*

Об'єктивація концепту *«душа»* через репрезентант *«кордон»* вказує на кореляцію з релігійними уявленнями про душу як сутність життя, що має постійно перебувати у фокусі уваги богобоязливої людини. За християнськими уявленнями, стан душі – це кордон між життям і смертю, бо після смерті душа відокремлюється від тіла. Душа, що себе занапастила, бо забруднила ганебними вчинками, не зможе потрапити у Царство Боже. Людина-праведник має чисту душу. Необхідність тримати душу в порядку, чистоті й світлі, бо це кордон між добром і злом, закріплена й у народній свідомості українців і паремійно експлікована: «Душа міру знає», «Душа чиста, як сонечко навесні – не пече, а гріє», «Продав чортові душу» тощо [6, с. 209]. Отже, образне втілення душі як кордону в творах О. Пахльовської відповідає етнокультурним універсаліям українців, сприяє збереженню національної специфіки мовної картини світу, що репродукується публіцистикою автора.

Периферію структури концепту формують лексичні репрезентації, що виявляють конотативні значення: <…> ***вивітрять душу слов'янства*** *і воно, бідне, розчиниться в «європействі»* [11, с. 272]; *Невже ж таки й справді можна було чекати, що сім десятиліть одного з двох найстрашніших у тоталітаризмі XX століття* ***вивітриться*** [відчуття депресії – Х. П.] *за кілька місяців – не лише з інституцій, а* ***з душ людських*** [11, с. 284]; <…> *настільки був «драгоценный» Київ не лише для Солженіцина, а й для політичних опонентів, що, аби оволодіти ним, треба було* ***знищити його душу*** [11, с. 93]. Повтор метафори *«вивітрити душу»* у текстах автора свідчить про важливість цього концепту у мовній картині світу О. Пахльовської. Метафора корелює зі значенням *«душі»*, зафіксованим у словнику В. В. Жайворонка – «безсмертна, нематеріальна основа людини, що становить сутність її життя» [6, с. 209]. Для О. Пахльовської *«вивітрити душу»* – означає знищити, ліквідувати те, що існує, адже без душі не житиме людина, яка втратить основу свого буття, не існуватиме й будь-який інший феномен, що метафорично наділений автором душею.

Доречно згадати, що у творах автора душею володіє не лише людина, як свідчать словникові видання, але вона може бути також характерна і для неістот чи абстрактних феноменів – Україна, Київ, слов'янство тощо. Оскільки усі лексикографічні джерела тлумачать душу як сутність, що властива лише людині, то вербалізатори *«душа України», «душа Києва», «душа слов'янства»* вважаємо відмінним від будь-яких словникових визначень, адже ядрові семи лексикографічного та психологічно реального значень не перехрещуються.

Важливим для характеристики мовної картини світу автора є і те, що душа як найсуттєвіша та найістотніша характеристика людини стає вразливою, втрачає захищеність в умовах політичної нестабільності, суспільного неспокою, інших труднощів, що так чи інакше стосуються влади. Концепти *«влада»*, *«політика»*, *«ідеологія»* і *«душа»* постійно зустрічаємо в одному контексті: *Ми, звичайно, можемо в черговий раз надірвати* ***душу*** *й голос, розповідаючи, як нас* ***душила імперія*** [11, с. 119]; <…> *російська мова, з якої* ***ідеологічний скальпель вийняв душу****, стає носієм вульгаризуючи смислів* [11, с. 447]; *Це суспільства, в яких* ***автократична влада*** <…> ***умертвляла і умертвляє*** *всі прояви живої* ***людської душі*** *й живого людського інтелекту* [11, с. 455].

Цитати свідчать про нищівну критику автором влади, політичної системи. Концепти *«душа»* і *«влада»*, які поєднуються в одному контексті, сигналізують про те, що саме крізь душу людини (як найвразливішу сутність) переживаються політичні й ідеологічні приниження.

Концепт «душа» в О. Пахльовської зазвичай має оточення, що фіксує негативний аксіологічний потенціал: <…> *його* ***душа*** *спинилася біля* ***руїн*** *Берлінського муру, рознесеного на сувеніри* [11, с. 259]*; ці поразки вселили в* ***душу*** *поляків генетичну* ***депресію****, відчуття* ***приреченості*** *Польщі, втрати окупованої Батьківщини* [11, с. 627]. Асоціативний ряд найчастіше має негативну емотивну кореляцію з неприємними почуттями, стражданнями, болем, утомою, руйнацією тощо. Для О. Пахльовської душа – це інструмент, яким людина найбільш тонко сприймає навколишній світ, і душа віддзеркалює проблеми цього світу.

Висновки й перспективи. Аналіз виявив, що семантичне поле концепту *«душа»* репрезентують ядрові значення «внутрішнього психічного світу людини», «феномену, протилежного тілу», що відповідають сакралізованим уявленням про душу. Периферію структури концепту репрезентують асоціативно-образні втілення авторського осмислення. Метафоричне значення «кордон», якого набуває цей концепт, об'єктивує етнокультурні уявлення українців про душу як сакральний локус,

стан якого визначає не тільки прижиттєву долю людини, а й сценарій існування нетлінної сутності після смерті. У авторській мовній картині світу *«душа»* – це ознака, властива матеріальним предметам та абстрактним явищам. Таке значення, хоч і є периферійним в концептосфері душі, водночас імпліцитно вказує на пріоритетність морально-етичних категорій в мовній картині світу автора. Кореляція репрезентативних значень *«душі»* з владою та політикою свідчить про те, що письменниця не байдужа до соціально-політичних проблем. Роздуми над їх вирішенням мають свій потужний сегмент в її власному душевному просторі. **Перспективу** дослідження становить аналіз всіх сакральних концептів у публіцистиці автора й з'ясування їх участі в національній концептосфері та духовній реальності українців.

Список літератури

1. Библейская энциклопедия. Труд и издание Архимандрита Никифора. – Москва : Свято-Троице-Сергиева Лавра, 1990. – 904 с.
2. Вільчинська Т. П. Конотованість сакрального концепту «Бог» у мовній карині світу українців. / Т. П. Вільчинська // Мовознавчий вісник. Збірник наукових праць. – 2010. – Випуск 11. – С. 254 -257.
3. Вільчинська Т. П. Концептуалізація сакрального в українській поетичній мові 17–18 ст.: монографія. – Тернопіль : «Джура», 2008. – 424 с.
4. Енциклопедія сучасної України. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. – Том 8. – 716 с.
5. Етимологічний словник української мови. Том другий. – К. : Наукова думка, 1985. – 570 с.
6. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: словник-довідник. – К. : Довіра, 2006. – 703 с.
7. Історія філософії. Словник / за заг. ред. д. ф. н., проф. В. І. Ярошовця. – 2-ге вид., перероб. – К. : Знання України, 2012. – 1087 с.
8. Коломийцева В. В. До лінгвофілософських параметрів сакрального поняття «душа». / В. В. Коломийцева. // Українське мовознавство. – 2013. – Вип. 43/1. – С. 8-15.
9. Космеда Т. А. Лінгвоконцептологія: мікроконцептосфера СВЯТКИ в українському мовному просторі: монографія. – Л. : ПАІС, 2010. – 408 с.
10. Культурологія: енциклопедичний словник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 508 с.
11. Пахльовська О. Є.-Я. Ave, Europa!: ст., доп., публіц. (1989-2008) / Оксана Пахльовська. – К.: Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2008. – 656 с.
12. Попова З. Д., Стернин И. А. Семантико-когнитивный анализ языка. – Воронеж, 2006. – 250 с.;
13. Словник української мови: в 11 т. // АН УРСР Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. — К.: Наукова думка, 1970—1980. – Т. 2.
14. Стернин И. А., Саломатина М. С. Семантический анализ слова в контексте. – Воронеж : «Истоки», 2011. – 150 с.
15. Україна в словах: Мовокраїнознавчий словник-довідник. – К. : ВЦ «Просвіта», 2004. – 704 с.

References

1. The Biblical encyclopedia. The work and edition by archimandrite Nikifor/ Moscow: Saint-Trinity-Sergio Lavra, 1990. 904 (in Russ.)
2. Vilchynska T. P. (2010) The connotation of the sacral concept “God” in the language image of the world of Ukrainians: Movoznavchy visnyk. Zbirnyk naukovyh prac.

Vypusk 11 [The Linguistic Herald. Selected Scientific works], 2010, Vyp. 11. 254-257 (in Ukr.)

3. Vilchynska T.P. (2008) The conceptualization of sacral sphere in the Ukrainian poetic language of 17-18 centuries. Ternopil: Dzhura, 2008. 424 (in Ukr.)

4. The encyclopedia of the modern Ukraine (2008). Kyiv: The Institute of the Encyclopedic Investigations of the Academy of Sciences of Ukraine. 2008. Vol.8 . 716 (in Ukr.)

5. The Etymological dictionary of the Ukrainian language (1985). Kyiv: The Scientific Mind, 1985. Vol. 2. 570 (in Ukr.)

6. Zhajvoronok W.W. (2006) The signs of Ukrainian ethnoculture: dictionary-handbook. Kyiv: Trust, 2006. 703 (in Ukr.)

7. The history of philosophy: dictionary (2012). Kyiv: The Knowledge of Ukraine, 2012. 1087 (in Ukr.)

8. Kolomyjtseva W. W. (2013) To the linguophilosophical options of the sacral concept “soul”: Ukrainske Movoznavstvo [The Ukrainian Linguistics], 2013, Seria 43/1. 8-15 (in Ukr.)

9. Kosmeda T. A. (2010) Linguoconceptology: microconceptosphere “Christmas Tide” in the Ukrainian language surrounding. Lviv: PAIS, 2010. 408 (in Ukr.)

10. Cultural Studies: the encyclopedic dictionary (2013). Lviv: Ivan Franko LNU, 2013. 508 (in Ukr.)

11. Pakhlovska O. (2008). Ave, Europa!: articles, reports, publicistic (1989-2008). Kyiv: Pulsary, 2008. 696 (in Ukr.)

12. Popova Z. D., Strenin J. A. (2006). Semantic-cognitive analysis of the language. Voronezh: Beginnings, 2006. 250 (in Russ.)

13. The dictionary of the Ukrainian language (1970-1980). Kyiv: The scientific thought. 1970-1980. Vol 2 (in Ukr.)

14. Sternin J. A., Salomatina M. S. (2011) the semantic analysis of the world in the context. Voronezh: Beginnings, 2011. 150 (in Russ.)

15. Ukraine in words: The dictionary-handbook of linguistics and cultural studies (2004). Kyiv: Education. 2004. 704.

Аннотация. *В статье проанализировано лингвокогнитивную специфику концепта «душа» в публицистике О. Пахлевской. Определены ядерные и периферийные семы концепта, проанализированы метафорические экспликации. Анализ выявил, что семантическое поле концепта «душа» репрезентует ядерные значения «внутренний психический мир человека», «феномен, противоположен телу», которые соответствуют сакрализованным представлениям о душе. Периферию структуры концепта представляют ассоциативно-образные воплощения авторского осмысления. Объективация концепта происходит через семантический компонент «граница», который укоренен в религиозных представлениях украинского народа; семантические наслоения также создаются благодаря корреляции с лексемами «власть», «политика». Ассоциативный ряд чаще всего имеет негативную емотивную корреляцию с неприятными чувствами, страданиями, болью, усталостью и разрушением.*

В произведениях автора душой владеет не только человек, как свидетельствуют словари, а также она может быть характерна и для неодушевленных или абстрактных феноменов – Украина, Киев, славянство и тому подобное. Поскольку все лексикографические издания толкуют душу как сущность, которая свойственна только человеку, то вербализаторы «душа Украины», «душа Киева», «душа славянства» считаем отличными от любых словарных

определений, так как ядерные семы лексикографического и психологически реального значения не пересекаются.

Ключевые слова: *концепт, экспликация, архисема, ядерная сема, периферийная сема, семантический компонент*

Abstract. *The article analyzes the linguo-cognitive nature of the concept "soul" in Oksana Pakhlovska's social and political essays. Core and peripheral semes are defined, metaphoric explications are analyzed in this paper. The analysis reveals that the semantic field of the concept "soul" is represented by the following core meanings: "the inner psychological world of a person", "the phenomenon, opposite to the body", that correspond to the sacral ideas about the soul. The periphery of the concept's structure is represented by the associative and imaginative embodiment of the author's interpretation. The objectification of the concept is realized through the semantic component "border", which is rooted in the religious ideas of the Ukrainian nation; the correlation between lexemes "power", "politics" and "soul" creates semantic layers in Pakhlovska's essays. The associative array usually has negative emotive correlation with unpleasant feelings, suffering, pain, fatigue, destruction etc.*

In the author's works not only a person has a soul, as the most lexicographic resources show, but also other non-living beings or abstract phenomena like Ukraine, Kyiv, Slavdom etc. Since all lexicographic sources explain the soul as the phenomena, that relates only to a person, we consider such verbalizations as "the soul of Ukraine", "the soul of Kyiv", "the soul of Slavdom" different from any other dictionary definition, as the core semes of the lexicographic and psychologically real meanings do not intersect.

Keywords: *concept, explication, archesemes, core seme, peripheral seme, semantic component*

УДК 398:821.161.2.09

ЛІТЕРАТУРНІСТЬ ФОЛЬКЛОРУ ЯК ОДИН ІЗ ВИЯВІВ ФОЛЬКЛОРНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ КОНТАМІНАЦІЇ

ПОГОНЕЦЬ Яна Анатоліївна, аспірантка Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ)

Анотація. *Стаття присвячена розгляду особливостей фольклоризації, як одного з аспектів фольклорно-літературної взаємодії. Під фольклоризацією розуміється перехід авторського твору у фольклорну сферу. У розвідці встановлено певну закономірність такого переходу; стадії проходження процесу. Авторський твір, перед тим як перейти у фольклор, може зазнавати певних переробок: значних і незначних. Перші полягають у додаванні кількох стрічок, зміні імен чи географічних назв тощо; другі призводять до виникнення повністю нового твору.*

Ключові слова: *фольклорно-літературна взаємодія; фольклоризм; фольклоризація; контамінація; літературний твір; пісні літературного походження; текст*

До проблеми фольклорно-літературної контамінації можна підходити з двох боків: з боку фольклоризму літератури та літературності фольклору (фольклоризації). Дослідники переважно зосереджував увагу на входженні фольклорних елементів у літературу, а питання фольклоризації залишали поза увагою. Тому перехід авторського твору у фольклорну сферу потребує додаткового вивчення і належить до **актуальним** завдань української гуманітаристики.

© Я. А. Погонець, 2016